De kennis en verwachtingen van de patiënt over een bloedonderzoek in de huisartsenpraktijk

Haio: VERSCHAEVE Astrid , KUL
Promotor: BUFFELS Johan
Praktijkopleider: ARTOIS Roger , Van Pelt Johan

Context: Een bloedonderzoek is een frequent aangevraagd onderzoek in de huisartsenpraktijk. Het aantal aanvragen is de laatste jaren sterk toegenomen. Er wordt volop onderzoek gevoerd naar methodes om de artsen te ondersteunen in het verantwoord aanvragen van de laboratoriumanalyses. Niet alleen om economische redenen, maar ook om vals-positieve en vals-negatieve testen zoveel mogelijk te vermijden. Vals-positieve resultaten leiden immers tot onnodige angst, somatisatie en bijkomende onderzoeken. De beslissing om een bloedonderzoek uit te voeren gebeurt door de arts maar heel wat onderzoeken gebeuren op vraag van de patiënt. Uit eerder onderzoek in Nederland blijkt dat patiënten een onjuiste kennis en hoge verwachtingen hebben bij een laboratoriumanalyse. Artsen worden dus voor een dilemma geplaatst. Ze willen evidence-based werken maar willen ook rekening houden met de vragen en wensen van de patiënt. Een oplossing zou kunnen zijn dat de arts de verwachtingen van de patiënt navraagt, de patiënt informeert en dat ze samen een diagnostische strategie uitwerken. Door de ideë?n en verwachtingen van beide partijen in beeld te brengen, hopen we bij te dragen tot deze oplossing en tot het vermijden van onnodige onderzoeken.

Onderzoeksvraag: Het doel van deze studie is zicht krijgen op de huidige kennis en verwachtingen van de patiënt bij een algemeen bloedonderzoek in de huisartsenpraktijk in Vlaanderen. Is er een duidelijke tendens in de kennis en verwachtingen in specifieke patiëntengroepen op basis van geslacht, nationaliteit, leeftijd of opleidingsniveau? Wat is de mening van de Vlaamse huisarts hierover: welke ideë?n hebben zij over de kennis van de patiënt over het bloedonderzoek? Informeren ze naar de huidige kennis en verwachtingen van de patiënt? Stellen ze de verwachtingen bij?

Methode: Eerst werd een kwantitatief onderzoek uitgevoerd. In twee huisartsenpraktijken werden schriftelijke vragenlijsten voorgelegd aan patiënten die een bloedonderzoek kregen. De vragenlijst peilde naar de kennis en de verwachtingen van de patiënt bij het bloedonderzoek. In tweede instantie werd een kwalitatief onderzoek uitgevoerd aan de hand van semi-gestructureerde interviews die afgenomen werden bij huisartsen. De interviews werden met behulp van de ?Qualitative Analysis Guide of Leuven? (QUAGOL) geanalyseerd.

Resultaten: Vierenvijftig patiënten hebben deelgenomen aan de kwantitatieve studie. De onderzochte populatie blijkt een goede kennis te hebben op het vlak van de mogelijkheid van bepaling van cholesterol, rode en witte bloedcellen, glycemie, bepaling van ijzerstatus, controle naar HIV, hepatitis B virus en diabetes. De kennis over het vaststellen van kanker en neuropsychiatrische aandoeningen in een standaard bloedonderzoek blijkt beperkt. Patiënten hebben hoge verwachtingen bij het bloedonderzoek. Huisartsen proberen zoveel mogelijk een open communicatie te hanteren over de inhoud en de noodzaak van het bloedonderzoek. Ze zijn zich bewust van de hoge verwachtingen van de patiënt, proberen deze bij te stellen en tegelijk de patiënt gerust te stellen.

Conclusie: De kennis van patiënten over een bloedonderzoek in de huisartsenpraktijk blijkt beperkt. De patiënt heeft daarnaast ook hoge verwachtingen bij een laboratoriumanalyse. Dit bevestigt het

vermoeden van de ondervraagde huisartsen. Artsen geven aan dat ze het belangrijk vinden om de patiënt gerust te stellen en tevreden te houden. Ze willen geen angst induceren en verzwijgen om die reden beperkingen over het onderzoek. De vraag stelt zich of dit een verantwoorde aanpak is. Een open en eerlijke communicatie zou misverstanden kunnen vermijden en kunnen leiden tot een daling van het aantal onnodige onderzoeken. Verder onderzoek is nodig naar de impact van een open en eerlijke communicatie, eventueel aan de hand van veralgemeende patiënteducatie.